

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ТЕКСТ І ДИСКУРС: КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНІ ПЕРСПЕКТИВИ

**МАТЕРІАЛИ ІХ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

19-20 ЛЮТОГО 2026 РОКУ

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

м. Кам'янець-Подільський
2026

УДК 81/82(063)
ББК 81+82я431
ТЗ0

Рекомендувала вчена рада Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка,
протокол № 3 від 25 лютого 2026 р.

Редакційна колегія:

- О. Г. Шаповал**, кандидат філологічних наук, доцент
(відповідальний редактор);
О. С. Воробйова, кандидат філологічних наук, доцент;
О. В. Галайбіда, кандидат філологічних наук, доцент;
О. О. Залужна, кандидат філологічних наук, доцент;
О. В. Кеба, доктор філологічних наук, професор;
А. А. Марчишина, доктор філологічних наук, професор;
Н. М. Сліпачук, кандидат філологічних наук;
А. О. Хоптяр, кандидат філологічних наук, доцент.

ТЗ0 Текст і дискурс: когнітивно-комунікативні перспективи: матеріали ІХ Всеукраїнської наукової інтернет-конференції. 19-20 лютого 2026 року [Електронний ресурс] / [редкол. О. Г. Шаповал (відп. ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2026. 108 с.

У збірнику представлені тези ІХ Всеукраїнської наукової інтернет-конференції «Текст і дискурс: когнітивно-комунікативні перспективи» (19-20 лютого 2026 р.), що актуалізують напрями дослідження проблем тексту та дискурсу в межах лінгвістики, перекладознавства, літературознавства та методики викладання іноземних мов.

УДК 81/82(063)
ББК 81+82я431

Електронна версія збірника доступна за покликанням:

URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10002>

Матеріали зверстано з електронних носіїв, наданих авторами публікацій. Відповідальність за зміст статей і матеріалів, допущені помилки та неточності несуть автори публікацій.

e-mail: dyskurs@kpnu.edu.ua

© К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2026

ЗМІСТ

Бабій Ірина Функціонування авторських неологізмів-прислівників у художньому дискурсі Валерія Шевчука	6
Беркешук Інна Фразеологізми у творчості Дарини Гнатко: когнітивний вимір ...	8
Бугайчук Олена Співвідношення понять «дискурс» і «текст» у сучасній лінгвофілософській парадигмі.....	10
Виноградов Андрій «Пісня Соломона» Тоні Моррісон: символіка назви роману	13
Галайбіда Оксана Developing Metacognitive Skills in Foreign Language Acquisition of Undergraduate Students	15
Голубішко Ірина Польський Ренесанс. Я. Кохановський	17
Дарманська Ірина, Кикилик Аліна Цінності прав людини в мовно-літературній освіті: теоретико-методичні засади інтегративної моделі навчання.....	20
Дворніцька Наталія Особливості перекладу тексту Біблії	23
Дейкун Олексій, Дейкун Петро Використання моделі висунення під час перекладу англійськомовних конструкцій українською в новинному дискурсі	26
Желізник Марія Хронотоп роману Кадзуо Ішігуро «Залишок дня»	28
Залужна Ольга, Оленяк Мар'яна Translating the Untranslatable: Modern Challenges of Discourse Translation	30
Кеба Олександр Discourse of Political Power in Hilari Mantel's <i>Wolf Hall</i>	32
Коваленко Наталія Текстографія як джерело діалектологічних досліджень	35
Козак Софія Роль фонових знань у розумінні дискурсу	37

Крук Аліна Cognitive-Communicative Strategies in Teaching English for Specific Purposes	39
Луценко Роман Методологія дослідження політичного тексту в контексті відеожанру.....	41
Малишівська Ірина, Малишівська Анастасія Rethinking the Classics on Screen.....	43
Матковська Марія Functional Aspect of Stereotypes of Interethnic Communication...	45
Маховська Світлана Концепт "ДІМ" в українському фольклорному дискурсі: когнітивний аспект	47
Мельник Ірина Способи протидії провокації у процесі спілкування	51
Никипорець Світлана Cognitive-communicative strategies of prompt engineering in contemporary human-machine interaction discourse	53
Окрема Маріанна, Воробйова Оксана Проблеми та стратегії перекладу у сфері веб-розробки.....	55
Свідер Ірина Strategies for Rendering Humour in Films	57
Скирда Алла From "GIFTED" to "HIGH ATTAINERS": Terminological Shifts in UK Educational Policy Discourse.....	60
Скрильник Сергій Емоційно-когнітивна рівновага як лінгвокогнітивний індекс якості синхронного перекладу.....	62
Сліпачук Наталія Прагматичні функції дискурсивних маркерів в оповіданні В.С. Моема "The Verger"	64
Слюзко Валентина Художній текст як соціально-терапевтична комунікація.....	66
Соловйова Тетяна Комунікативні стратегії як індикатори модифікації сучасного міжнародного політичного дискурсу	68
Стахнюк Наталія Pragmatyczne funkcje grzeczności i dystansu językowego w komunikacji polskiej.....	71

Степанова Ірина, Никипорець Світлана Lacunae in Technical Translation: a Cognitive Approach to Non-Equivalent Vocabulary	73
Тереховська Олена Планета «Арракіс» як попередження про неминучість екологічної небезпеки в романі Ф. Герберта «Дюна».....	75
Трембовецький Павло Постколоніальний дискурс у романі Майкла Ондатже «Котячий Стіл».....	80
Фаріон Андрій Дискурс тіла і їжі в романі Мо Яня «Країна вина»	82
Федькова Інга Автентичний професійний дискурс як основа для створення тестових завдань з англійської мови	84
Філінюк Валентина Вербалізація концепту MORE в індивідуально-авторській картині світу Юрія Яновського	86
Фрасинюк Наталія Лінгвопрагматичні характеристики стратегій позитивної оцінки в англо-американському неформальному спілкуванні ...	88
Фрасинюк Наталія, Черноморець Снежана Мовна реалізація компліменту в англomовному художньому тексті	91
Чорний Роман Наративна структура роману С. Рущді «Флорентійська чарівниця»	94
Шаповал Ольга Англomовна літературна казка як феномен постмодерністського дискурсу (на матеріалі казки Ніла Геймана «Кораліна»)	96
Шаповал Ольга, Мрачковська Агата Міф про Деметру та Персефону в романі Алекса Майклідіса «Діви»	98
Щекань Юлія Конструювання ідентичності в художньому дискурсі роману Мони Авад "Зайчик": когнітивний аспект	100
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	103

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. 2-ге вид., допов. Київ, 2009. 376 с.
2. Сучасний таумачний словник української мови: 50 000 слів / [за заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В.В. Дубічинського]. Харків: ВД «ШКОЛА», 2006. 832 с.

Svitlana Nykyporets

(Vinnytsia National Technical University)

COGNITIVE-COMMUNICATIVE STRATEGIES OF PROMPT ENGINEERING IN CONTEMPORARY HUMAN-MACHINE INTERACTION DISCOURSE

The rapid integration of Large Language Models (LLMs), particularly GPT-4, into professional and educational spheres has precipitated the emergence of a novel mode of communication – natural language human-machine dialogue. In this context, prompt engineering (the skill of formulating queries for AI) transcends the boundaries of a purely technical skill, evolving into a distinct linguistic competence. For an instructor at a technical university's Department of Foreign Languages, investigating this phenomenon is critical, as it bridges the gap between algorithmic thinking and a profound understanding of language semantics and pragmatics.

The discourse of interaction with Generative AI (GenAI) can be defined as hybrid. On the one hand, it mimics human communication (utilizing etiquette formulas, natural syntax); on the other, it remains strictly determined by the model's algorithmic constraints. The effectiveness of such communication depends on the user's adherence to specific pragmatic postulates. While human interaction relies on Grice's Cooperative Principles (maxims of quantity, quality, relation, and manner), these principles undergo transformation in dialogue with AI. For instance, the maxim of "quantity" requires not merely conciseness but exhaustive contextualization, as the model lacks the implicit knowledge of the world inherent in a human interlocutor [1, p. 45].

To navigate these algorithmic limitations and bridge the gap between human intent and machine interpretation, specific discursive mechanisms are required. A linguistic analysis of effective prompts allows for the identification of the following key cognitive-communicative strategies that ensure relevant text generation.

1. Persona adoption strategy. The use of constructions such as *"Act as an expert in academic writing..."* or *"Imagine you are a strict editor..."*. From a cognitive perspective, this activates the correspond-

ing semantic frame, narrowing the model's search space to a specific lexicon and stylistic register. This correlates [2] with the concept of social roles in discourse analysis, yet here the role is explicitly assigned to an artificial agent.

2. Chain-of-thought prompting strategy. The application of meta-communicative markers like *"Let's think step by step"*. Research indicates that such linguistic instructions compel the model to generate intermediate logical inferences, significantly improving accuracy in complex problem-solving [3]. This illustrates how a verbal formula influences the system's "cognitive" information processing.

3. Context constraints strategy. The use of negative constructions (*"do not use passive voice"*) and restrictive parameters (*"in less than 100 words"*). A linguistic paradox is often observed here: LLMs frequently ignore negations due to the specificities of transformer architecture (the "attention" mechanism focuses on keywords, occasionally skipping the particle *not*), rendering positive imperatives (*"use active voice only"*) more effective [4, p. 12].

Particular attention must be paid to the syntax of prompts. Technical discourse is characterized by clear directive speech acts (commands, instructions). However, in the educational process, there is a tendency toward the anthropomorphization of AI by students, who often employ excessive politeness markers (*"Please, could you..."*) even when interacting with code. While this does not affect the output quality, it serves as a significant marker of sociolinguistic adaptation to a new communicative partner.

A crucial aspect involves teaching English for Specific Purposes (ESP) to technical students through the lens of prompt engineering. Students must understand that imprecision in verb choice or ignoring polysemy can lead to system "hallucinations." For example, the word *"code"* may be interpreted as a software script or a cipher, depending on the established context. Consequently, prompt engineering becomes an exercise in definitional precision and logical thought structuring [5].

In conclusion, prompt engineering constitutes a new genre of computer-mediated discourse. Its effectiveness is grounded in the user's ability to explicate implicit context and guide the model's "attention" via natural language means. For linguists and educators, this opens a broad field for research: from query syntax analysis to the development of methodologies for teaching effective AI interaction, which is becoming an integral component of the modern specialist's professional competence.

References

1. White J. et al. A Prompt Pattern Catalog to Enhance Prompt Engineering with ChatGPT. *arXiv preprint arXiv:2302.11382*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2302.11382>

2. Kot S.O., Nykyporets S.S. Activating students' cognitive engagement in technical English learning with AI tools. *Science and education in the third millennium: information technology, education, law, psychology, social security and work, management. International collective monograph*. Volume I. Institute of Public Administration Affairs. Lublin, Polska, 2025. 532 p., Pp. 295-332. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16942267>
3. Wei J. et al. Chain-of-Thought Prompting Elicits Reasoning in Large Language Models. *Advances in Neural Information Processing Systems*. 2022. Vol. 35. P. 24824-24837. URL: https://proceedings.neurips.cc/paper_files/paper/2022/file/9d5609613524ecf4f15af0f7b31abca4-Paper-Conference.pdf (accessed: 17.01.2026).
4. Zamfirescu-Pereira J.D. et al. Why Johnny Can't Prompt: How Non-AI Experts Try (and Fail) to Design LLM Prompts. *Proceedings of the 2023 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*. 2023. Article No. 437. P. 1-21. DOI: <https://doi.org/10.1145/3544548.3581388>
5. Liu P. et al. Pre-train, Prompt, and Predict: A Systematic Survey of Prompting Methods in Natural Language Processing. *ACM Computing Surveys*. 2023. Vol. 55, Issue 9. Article No. 195. P. 1-35. DOI: <https://doi.org/10.1145/3560815>
6. OpenAI. GPT-4 System Card. 2023. URL: <https://cdn.openai.com/papers/gpt-4-system-card.pdf> (accessed: 17.01.2026).

**Маріанна Окрема,
Оксана Воробйова**

(Донецький Національний університет імені Василя Стуса)

ПРОБЛЕМИ ТА СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ У СФЕРІ ВЕБ-РОЗРОБКИ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій і глобалізація цифрового простору зумовлюють необхідність функціонування програмного забезпечення та вебресурсів у багатомовному середовищі. В цих умовах переклад у сфері веб-розробки перетворюється на складний комплексний процес, який поєднує традиційні перекладацькі завдання з технологічними та культурними аспектами адаптації цифрового продукту, створюючи при цьому особливу форму дискурсу. Саме тому сучасні дослідники розглядають переклад програмного забезпечення як складову ширшого процесу локалізації, що охоплює мовні, соціокультурні та технічні компоненти адаптації продукту до вимог конкретного ринку [4, с. 340].

Метою дослідження є визначення основних проблем перекладу у сфері веб-розробки та окреслення ефективних стратегій їх подолання у процесі локалізації цифрових продуктів. У межах дослідження проаналізовано сучасні підходи до перекладу веб-

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Бабій Ірина Михайлівна – Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови та славістики.

Беркешук Інна Степанівна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови.

Бугайчук Олена Вікторівна – Волинський національний університет імені Лесі Українки, старший викладач кафедри німецької філології.

Виноградов Андрій Сергійович – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кафедра української мови, здобувач третього освітньо-наукового рівня.

Воробйова Оксана Сергіївна – Донецький національний університет імені Василя Стуса, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу.

Галайбіда Оксана Василівна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови.

Голубішко Ірина Юріївна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської і слов'янської філології та зарубіжної літератури.

Дарманська Ірина Миколаївна – Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкової освіти та філології.

Дворницька Наталія Іванівна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської і слов'янської філології та зарубіжної літератури.

Дейкун Олексій Петрович – Київський національний університет імені Тараса Шевченка, доктор філософії в галузі філології (PhD), асистент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови.

Дейкун Петро Васильович – Ніжинський фаховий коледж НУБіП України, викладач-методист іноземної мови циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін.

Желізник Марія Михайлівна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кафедра української мови, здобувач третього освітньо-наукового рівня.

Задужна Ольга Олексіївна – Київський національний університет імені Тараса Шевченка, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови ННІ філології.

Кеба Олександр Володимирович – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри германської і слов'янської філології та зарубіжної літератури.

Кикилик Аліна Миколаївна – Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української мови та літератури.

Коваленко Наталія Дмитрівна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови, учений секретар Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Козак Софія Веніамінівна – Волинський національний університет імені Лесі Українки, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри німецької філології.

Крук Аліна Анатоліївна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри германської і слов'янської філології та зарубіжної літератури.

Луценко Роман Іванович – Київський національний лінгвістичний університет, доктор філософії (PhD), викладач кафедри англійської мови і перекладу.

Маховська Світлана Вікторівна – Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови і літератури.

Малишівська Анастасія Іванівна – Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня факультету іноземних мов.

Малишівська Ірина Василівна – Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології.

Матковська Марія Василівна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, старший викладач кафедри англійської мови.

Мельник Ірина Валеріївна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови.

Мрачковська Агата Русланівна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня факультету іноземної філології.

Никипорець Світлана Степанівна – Вінницький національний технічний університет, старший викладач кафедри іноземних мов.

Окрема Маріанна Андріївна – Донецький національний університет імені Василя Стуса, здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 035 Філологія.

Оленяк Мар'яна Ярославівна – Київський національний університет імені Тараса Шевченка, доктор філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови ННІ філології.

Свідер Ірина Анатоліївна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови.

Скирда Алла Євгенівна – ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мовної підготовки.

Скрильник Сергій Вікторович – Київський національний університет імені Тараса Шевченка, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови.

Сліпачук Наталія Миколаївна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук, завідувач кафедри германської і слов'янської філології та зарубіжної літератури.

Слюзко Валентина Іванівна – Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української мови і літератури.

Соловйова Тетяна Олександрівна – Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, доктор філософії, доцент кафедри англійської філології.

Стахнюк Наталія Олександрівна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської і слов'янської філології та зарубіжної літератури.

Степанова Ірина Сергіївна – Вінницький національний технічний університет, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов.

Тереховська Олена Володимирівна – Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри світової літератури і порівняльного літературознавства.

Трембовецький Павло Павлович – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кафедра української мови, здобувач третього освітньо-наукового рівня.

Фаріон Андрій Євгенович – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кафедра української мови, здобувач третього освітньо-наукового рівня.

Федькова Інга Анатоліївна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри германської і слов'янської філології та зарубіжної літератури.

Філінюк Валентина Анатоліївна – Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови та літератури.

Фрасинюк Наталія Іванівна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови.

Черноморець Снежана Андріївна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня факультету іноземної філології

Чорний Роман Анатолійович – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кафедра української мови, здобувач третього освітньо-наукового рівня.

Шаповал Ольга Григорівна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської і слов'янської філології та зарубіжної літератури.

Щекань Юлія Вікторівна – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня факультету іноземної філології

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

Наукове електронне видання

ТЕКСТ І ДИСКУРС: КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНІ ПЕРСПЕКТИВИ

**МАТЕРІАЛИ ІХ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

Електронне видання

Підписано 19.03.2026. Гарнітура «Bookman Old Style».
Об'єм даних 1,6 Мб. Обл.-вид. арк. 6,9. Зам. № 1232.

Видавець і виготовлювач Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка, вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-
Подільський, 32300

Свідоцтво про внесення до державного реєстру суб'єктів видавничої
справи серії ДК № 3382 від 05.02.2009 р.